

LA GRALLA

AVISOS Y SUSCRIPCIONS
SARANDI 203
AL COSTAT DEL CORREO

PERIÓDICH SENMANAL Y LITERARI

SUSCRICIÓN ADELANTADA
Ciutat ps. 0.50
Campaña » 0.60
Exterior » 0.70

LA GRALLA

MONTEVIDEO, 13 DECEMBRE DE 1885

UN HOSTE CATALANISTA

Lo dilluns prop-passat tinguerem lo gust d'abrassar á nostre benvolgut y carinyosíssim amich y coloborador lo Dr. N' Anton de P. Aleu, de passo per Espanya, qual viatge fá temps anunciarem.

En las pocas horas que fou nostre hoste, reberem d' éll espressivas probas de simpatia y afectuosas paraulas d' encoratjement per nostre modesta GRALLA.

Al despedirho, nostre company de Redacció En Joseph del Noya, improvisá los següents versos:

A mon amich N' Anton de P. Aleu al marxar cap á Espanya

Las auras del Plata,
inflant bé las velas
del barco, qu' hos porta
á pátrias regions,
los sóns embolcalla
de mas cantinelas
que l' cor vos dedica
de dés de son fóns.

Anéu á la pátria
perqui 'l cor suspira:
la terra qu' anyoro
y alenta mon cor;
la terra de 'ls héroes,
pátria, qu' inspira
ma pensa, enviantlhi
eix feble recort.

Al posar la petja
en terra sagrada,
quant vos acaricihi
son suäu aire fresch,

digaulhi á *la mártir*,
à ma Catalunya,
que plé d' anyoransa,
per ella, sufresch.

Lo nostre amich, pensa estar de retorn lo 15 del prócsim Janer.

¡Bon viatge y felis tornada!

¿Perqué 'ls catalans son com son?

La generalitat de las personas que 's fixan en lo carácter especial de's catalans, sens ocuparse d' averiguar lo cóm y 'l perquè d' aqueix carácter, troban á faltar en nosaltres certas qualitats comunas entre 'ls fills de las altrás provincias. Nos acusan de bruscos y egoistas, precisament perque som enemich de pérdre 'l temps en futesas y divagacions y perque dediquem gran part de nostra vida al treball, únich secret de nostres avensos.

Deixant, donchs, apart la tasca de próbar que Catalunya ho pot ser tot menos egoista, passarém al exámen d' aqueixa mania que pateixen los que no coneixen á Catalunya y la judican equivocadament. No passa un dia sens que sentim dir, ja en boca d' un individuo del vulgo, ja en boca de personas que semblan tenir cert vis de ilustradas: — ¡Oh, Catalunya, es la regió mes avansada d' Espanya; Barcelona sería per sí mateixa la primera ciutat del regne, si Madrid no fós la cort; pero aqueixos malehits catalans son incorregibles. Sempre atents á son negoci, y tossuts en sa mania egoista, no hi ha qui 'ls assimili ab lo total del demés comprovincians. Després, aqueixa llengota xocant y enrevessada que parlan constantment ab menyspreu de nostra hermosa llengua castellana»... En fi, poch falta pera que 'ns digan salvatjes testa-

ruts. Si aquestes persones pensessin una mica lo casy estiguessen dotadas de reflexió lògica compendrian desseguida que no es possible que un poble pugui ésser á un mateix temps civilisat y salvatge; reflexionarian que quan se presenten sempre en una cosa dos fenòmens junts, es que hi ha alguna relació de existència entre l' un y l' altre; es que 'ls dos son causa y efecte y no poden existir separats. Si Catalunya está més avansada que 'l restant de las demás províncias, per quelcom será; y si Catalunya, además d' aquesta qualitat distintiva, presenta altre de caràcter. no hi ha dubte que aqueix caràcter es la clau del secret que promou los avensos de Catalunya.

Celebran ab la major bona fé 'ls progressos de Catalunya; pero 'ls saben greu sas raresas de condició. Aixó es lo mateix que dir: fulano m' agrada molt porque corra com un gánguil, llástima que tinga las camas tan llargas.

¿Com es possible que un poble progressi sens ésser treballador, viril y sobri? Y ¿com es possible que un poble treballador, viril y sobri pugui dedicar son temps á divagacions y cábalas políticas, plahers enervants y purs exercicis de llengua ahont se malmet tot lo temps en discursos, fins á no quedar un minut pera emplearlo en obras? Donchs precisament per aixó son los catalans com son, y per aixó están tan avansats.

Altre error capital hi ha en la manera de judicar als catalans, error en que han caigut personas ilustradísimas com lo celebrat publicista italiá Edmond d' Amicis. En vista de que Catalunya es una regió eminentment industrial, la han comparat ab Inglaterra y 'ls Estats Units, y com aquestes duas nacions no 's distingueixen pel seu tirat á las bellas arts, d' aquí han vingut á treure per carambola la conseqüència que Catalunya te d' ésser refactaria á las bellas arts. Los que tal han pensat y deduhit, no cauhen en que Catalunya es un poble de rasa llatina; mentras que aquells son saxons. La rasa llatina porta en sas venas lo foch del art, y ahont se vulla que estiga y qualsevol que sia sa ocupació especial, no pot menos de rendir cult á aqueixa segona relligió del sentits que se 'n diu lo bell, y que serveix de ornament á la verdadera relligió del esperit.

L' amor que professém los catalans al art

y á la bellesa en general, ni tan sols es discutible. Se parli de música, d' escultura, de pintura, de arquitectura y literatura: no hi ha una provincia que l' aventatji. Barcelona compta ab lo primer teatre d' Espanya, ahont hi acudeixen las millors companyias d' ópera; y aqueix teatro prospera sense cap subvenció del Estat, com lo Real de Madrid. Lo públich del Liceo de Barcelona passa per lo mes competent en aqueixa materia d' art, segons judici dels mateixos artistas de primer orde que han recorregut lo mon civilisat. Barcelona ab cent mil habitants menos que Madrid, te major número de teatros oberts durant tot l' any.

De lo general y estés que es entre 'l poble de Catalunya 'l cult á la música, tenim una prova evident en las infinitas societats corals fundadas per .l' immortal Clavé, y formadas exclusivament de artesans, d' aqueixos treballadors, com digué Castelar, que després de haver deixat lo martell y la esquadra; després de haver sortit d' aquellas fábricas, ahont l' aire es tant pesat y 'l soroll tan estrident, encara tenen pit pera cantar y oido pera apendre dolsas armonías, é imaginació pera consagrarse al art, á aqueix asil del esperit disgutat sempre de las tristas escabrositats que sembran la realitat de la vida.

Barcelona y Catalunya entera compta ab edificis antichs y moderns que posan molt alt lo mérit y la inspiració de nostres arquitectes. De pintura y escultura no dihém res. Un crítich madrilenyo molt autorisat, confessa que la escultura espanyola es casi exclusivament catalana. Y en quants á dibuixants aquí están Pellicer y Apeles Mestres, de fama europea, Riquer, Padró, Llovera, Pahisa, Gomez Soler, Planas, Castelucho, Masriera, Sala y altres, que n' hi ha millors ni tants en Madrid, y diariament donan admirables probas de sa laboriositat y talent en las obras ilustradas que 's publican en Barcelona. ¿Y qué dirém de la elegancia que alcanza la tipografia, lo grabat y la encuadernació en la capital del Principat?

Los mateixos francesos no han pogut competir, ni en gust ni en baratura, ab las casas editorials de «Simon y Montaner» y de la biblioteca «Arte y letras.» ¡Quí s' atrevirá á afirmar, després de regoneixer aquestos fets que están palpables davant le mon, que Catalunya dedicada ab preferencia al comers y

à la indústria, no pot ocupar un lloch distingit en lo mon del art? Es precis que sentin sos arguments sobre millor base 'ls que creguin incompatible la indústria ab las bellas arts. Nosaltres nos atrevim á valernos del mateix raciocini para deduhir com consequència que 'l poble industriós y treballador pot donar majors y mes bons fruys en lo cultiu del art, que no un poble burocràtich y entregat á la indolecia de la vida sedentaria.

Pera ser artista 's necessita avans que tot estar dotat d'una imaginació ufana y rica, ser un esperit vigorós y observador; cualitats que no pot tenir un sér inactiu y gastat per la ociositat, per los plahers enervants y per inercia d'aqueixos somnis vagos y estérils que son la ocupació del ociós. Un sér aixís, un poble aixís, podrá ferse la vana ilusió de que es artista; pero no produhirá mes que ripis; may aqueixas obras monumentals y conceptions vigorosas que acusan la ma ferma y segura d'un artista adestrat en lo treball sério y formal, y enfortit per la gimnàsia del esperit que s' ha educat en ideas sanas y vivificants.

L' artista no 's forma (ó no desarrolla sas facultats innatas, si 's vol) assentat en un silló, pensant en disbauxas, prenent copas d' absentia y buscant la inspiració entre las espirals de fum d' un cigarro. No; 'ls *artistas* que creuhen trobar la musa diluida en una tassa de café son los sérs adotzenats que forman lo vulgo dels artistas. La verdadera inspiració 's troba en las activitas y emocions de la vida; en la observació de la naturalesa, en l' estudi, en la societat, en las agitacions del sentiment, en fi: en tot lo que siga un fet formal y positiu; no en los somnis y vague-tats estérils d' aqueix nihilisme de l' ànima que s' anomena la inercia.

Per aixó insistim en demostrar que 'l catalá es un poble no solzament font de riquesa, sino que es origen y causa propulsora de tot lo que engrandeix al home: cultura, art, salut, honradesa y patriotisme.

P. G.

(De *El Almogaver*).

TEATRE CATALÁ

Apuntacions históricas-críticas desde 'ls seus orígens fins al present estat

Ningun otro género de literatura que el dramático, es tan susceptible de las modificaciones que la diferente civilización puede comunicar á las obras literarias; verdadero trasunto de la sociedad, tiene que caminar á la par con ella, que recibir todas sus impresiones, y ostentar por donde quiera el espíritu del siglo.

Gil de Zárate

Axis mateix en la edat antiga com en la moderna, y encàra en la actual, podria estudiarse lo magestuós avansament dels progressos de la humanitat per la civilisadora influencia que 'l teatre ha exercida en las societats d' uns y altres temps, en ben diferentas rasses y apartadíssimas regions.

Sempre es estada tal la seua manera de reproduhir las épocas y 'ls homens que l' hi han donat aliment y vida, que no hi ha meç gràfica pintura del estat social d' un poble com la exhibida per aquesta máquina especial anomenada «Teatre» hont, de primer entre quatre socas de arbre, unidas per unas mes ó menys pobres telas, sota la cuberta del cel y á la espléndida claror del sol, ressuscitava la Grecia sos Deus y sos héroes, y enllepolia ó fustigujava sos ciutadans; y després en richs palaus de marbre hont los progressos de vint sigles han fet maravellas de combinació de líneas, de llum y de colors, la Shakespeariana idealisació del art ha corretjit, ha ensenyat, ha retret á la admiració dels vivents las virtuts olvidadas ó perdudas, y ha fet sentir als homens de tots los pobles, obrant entre ells ab la paraula á la manera que, segons conta la fábula, degué obrar la lira d'Orféu entre 'ls indomables habitants de deserts y selvas.

Al monólech que entre un y altre coro introduhí Tespis en las festas que en honor á Baco celebrava lo poble dels Deus, afegí Esquilo 'l diálech, fent ala recitadors tapan son rostre ab una careta, propia per á distinguir lo género de la narració, y Sófocles y Eurípides, ab mes art després, si bé tal volta ab no tanta inspiració com l' autor del Prometeu, feren prou y mes per á deixar á la poste-

ritat un teatre tant complert y gran que las inteligencias mes privilegiadas de todas las edats l' han admirat sorpresos, y ab tot respecte y veneració han estudiada la seua rahó d' esser y la indiscutible influencia que exercí en los ciutadans d' aquell poble que 's feya una obligació del seu foment, y s' enorgullia de reconéixer sos héroes en los actors que interpretavan las creacions dels grans trágichs, quan no eran aquestos meteixos los que 's presentavan á la escena á entussiasmarlos ab sos conceptes y sos versos.

Llavors, per aquell temps, lo ciutadá treya de son cabal la part que l' hi corresponia pera lo sosteniment del teatre, al qual no mancava, sempre que hi havia ocasió d' anarhi, portat de una especial estimació al art, estimació en la que hi entravan per molt la religió y la pátria; y aquells d' entre 'ls poderosos que tenian bens de sobras, cubrian la part que no podent aprontar lo menesterós l' hauria privat d' assistir al espectacle favorit. Llavors la admiració del poble y l' aplauso ab que rebia las sublimes creacions dels elegits de Talía, era la sola y envejada paga que buscavan ab desfici los poetas, ja que no es de créurer escrivessen obras com l' Edipo y 'l Cicrop per la recompensa d' una mesura d' oli, mes ó menos gran, ó una simbólica branqueta d' olivera triada en los jardins de la Academia.

També era llavors quan homens de la valúa d' Esquilo, al véurers vensuts en lo públich concepte, á causa del esmortuiment del geni per la fredor de la edat, per altres mes ardents atletas, s' expatriavan voluntariament anant á morir lluny dels objectes y dels sers que evocavan á la memoria 'l recort de la estroncada mes no esmortuida ni desvanescuda gloria, que per altra part havia de ser mes duradera que 'l seu poble y que la mateixa civilisació que llegarian á las vinentas generacions.

Y aixó era aixís, precisament perquè aquell poble, per sa ilustració, era digne d' aquells genis. Si Grecia no hagués estat en lo cas d' apreciar lo molt que valen las creacions de Sófocles y Esquilo, aquestos no haurian arribat may tant amunt per la diamantina escala del ideal del art. Prou ilustrats los fills de la sábia Grecia per aquella civilisació tant avançada que fins y tot no 's compren en aquella época relativament primitiva, anavan á las

graderias del teatre á sentir, á mourer y aixecar l' esperit per lo camí del ideal, á fi de acostarse á la perfecció; á conmourer y á exaltar la imaginació ab lo repás de la historia y la audició de las gestas tant grans y dignas de ser sabudas é imitadas, com ben tretas nova volta á la vida real per la ficció, é immortalisadas per las creacions mestres dels grans pares del teatre. Mes l' esplendor de la escena grega vejé, com todas las cosas humanas, arribar son terme.

Al aixecarse Roma senyora del mon, la civilisació helénica fou llevada de son trono per la dels riberenys del Tiber, y 'l ceptre del Teatre passa á dictar y regirlas reglas del art escénich y del bon gust á la metròpoli de cents pobles; emperó, per mes que 'ls autors llatins produhiren bon número d' obras dignas de especial estudi y merescut aplauso, no per aixó arribaren may á sostenir ab ventatja la comparansa dels celebradíssims dramatichs atenienses.

Roma, mes que de romans, poblada era de cent heterogéneas rasses forasteras, las quals atretas per l' iman del luxu y 'l poder, ó subjugadas per la espantable forsa seua, passavan de grat ó sense á disfrutar ó á patir la que mercés al or y á la sanch de mil provincias vessava la gran mestressa del mon, y per aixó que en ella 'l sentimen religiós y 'l amor patri no eran un meteix pera tots los ciutadans; sinó molts y distints, may lograren los conreadors del teatre conmourer ni interessar al poble ab sas creacions dramáticas. Aquell poble vivia de la guerra, aquella societat era una mescolansa d' efetes é interessos contraris quan no repulsius per mes que units fossen per la forsa y lligats per una cadena d' or, y no son en veritat aquestas las mellors circumtancias pera que la literatura d' un poble pugua produhir obras teatrals de la mena á que estavan acostumbrats los fills d' Atenas.

Roma anava al colisseu á gosar: Atenas hi anava á sentir.

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

(Seguirá)

A CATALUNYA

En llengua catalana, avuy que es lo gran dia
que la estimada pátria venim á recordá,
brindem per Catalunya, cantem la pátria mia,
cantem la antiga gloria del poble catalá.

Cantem la pátria ilustre dels Flors y de los Laurias,
del poble de furs nobles, del poble may domat,
del poble que ha dat mártirs per totas las grants causes,
que 'n sang ha regat l' arbre de nostre llibertat.

Corren, fulla per fulla, la catalana historia,
hi trovarem l' historia de un poble de gegants:
demunt totas las pedras, del temple de la gloria,
hi trovarem lo sello dels génis catalans.

Devant las sevas *Barras* los tronos se inclinavan
y quant *¡Desperta ferro!* cridava 'l català,
del mar las blavas onas sumisas se apartavan,
sas naus y sas galeras, pera deijar pasá'.

¡Brindem per Catalunya, dintre l' escut de Espànya,
que té per fortalesas lo seu terré trencat,
que té per ample fosso la mar que 'ls seus peus banya,
que té per centinellas, Montseny y Montserrat!

Ella es obré' incansable del art y de la ciencia
y té la seva industria que envejan las nacions;
y per guardá lo temple de nostre independencia
té el *ferro* dels seus avis y el pit dels seus minyons.

Pere Anton Bernat

LA MODA

—

En aqueix mon, tan plé d' estranyesas, tot bitxo vivent rendeix cult á la moda.

Y la paraula «moda», es per mí sinónim de «extravagancia», perque no hi ha res mes ridícul y fastigós que las modas que de totas parts 'ns cahuen com pluja menuda, y 'ns dominan de tal manera, que fins 'ns tractan de *gent qu' ha passat de moda* si no volem deixarnos portar per los capritxos que ella imposa.

Fá alguns anys, y aixó de lo que jo 'm recordo, que 's portaban aquellas tronas altas com diposit de gelats de xufiero y que encara se 'n vehuen algunas en las diadas de Córpus y Senmana Santa; després, cada vegada s' anáren escursant més y més los barrets titolats de «copa alta,» arribant á l' estrem de que avuy son de «copa baixa.» Si se 'n han portat y portan de formas distintas de *tapacloscas!*... Ja ni hi hauria per riurer una estona, si 'n reunissem una cinquantena: potsé no 'n trovariam tres de la mateixa «moda.»

En pantalons, las estremosas modas han sigut tan variadas, que tan prompte los havem portat estrets com guants y curts, com amplas y acampanats, costant treball lo cerciorarse de si 'ls homes que portaban los anomenats «pantalons de campana» eran infelisos qu' habian nascut sense peus!...

Y de las modas de las donas ¿qué me 'n diuhen? Encara 'm sembla veurer aquells célebres mirinyachs, especie d' embalats portatils que jo no crech que servissin mes que pera justificar alló de que lo mon es una bola. Y si odiava aquell *armatost* ¿qué no faré ara, que la malahida moda, ha obligat á totas las donas á posarse un promontori més avall de l' esquena? Jo, quant veig una xicota sense l' *ornement du derrière*, sense farina á la cara y sense patillas, que fins *patillas* portan com si fossen homenots, l' hi donaria tantas abrassadas, que estich segur que passarian del nombre de las onze mil verges.

L' adorno més graciós de la dona, la mantellina, ha caygut també en desús; perque está vist que lo poder de la moda, destructor com la llagosta, inculcant lo segell de novetats ridículas, ha fet que las pobres portin *sachs* com nosaltres, y ara sols falta que la

moda introduheixi *sárrrias*, perque la varietat siga complerta.

Avans, donava goig mirar aquells pentinats senzills y elegants; avuy dia las mil formas de barrets de palla y de género, adornats ab plomas d' avestrus, cireras, rosas, escarola y tot lo que de més vert 's cria en los camps, tapan lo front y lo pentinat, y fins hi ha noyas que un s' ha d' acotar pera inspeccionar si sos ulls son blaus, negres ó parecuts als d' óliva.

La única moda que trobo acceptable, perque importa un *adelanto*, es la d' alguns cotxeros, que, en lloch d' agafar las riendas y 'l fuet, fan lo senyor ben repapadets en lo carruatje, admirant lo trevall que 'ls hi correspondria fer, desempenyat per los seus amos.

Vostés veuhen tots los dias invertit lo paper de senyor y cotxero. ¿No arribará un dia, que per efecte progressiu de la moda, los pobres menjin bons talls, dormin quan vullgan, la passin sense treballar y 's diverteixin á son gust?

Si la prosáica *moda*, que tot ho estrafá y ho perverteix, 'ns imposa, ab las mil ridiculesas ab que 's disfressa, la moda de la «realitat», de que veijem lo blanch de son verdader color y no com ara que 'ns ho fan veurer negre; si podem admirar á las donas sobretot, que es lo que mes interessa, sense aqueixos adornos estúpits que las colocan com irrisoris objectes, allavoras jo seré lo primer en apoyarne una sola: «la moda de la realitat», entenguis la referent á las donas solsament, perque las estimo tant á totas, que no puch permetrer que se 'ns privi de donar una ullada á nels angelets que Déu ha criat pera que poguem admirar sas bonicas caras, y perque, (ja m' embolico) no tinguem lo dupte de que alló de las *formas* siga una paraula sense solta.

ENRICH RÁFOLS

DÉS LES PAMPES

—

Les planes de les pampes,
cobertes de verdisses
dessot ses bromes tervoies
revetllen vuy mon cor:

los ventijols jo cante,
les negres polsagueres,
les arbredes ombrívols
que furten la claror.

Atansaume donchs l' arpe
de les cordes daurades,
l' armónica arpe eólica,
ó un altre, si vos plau ;

que so 'l trobayre altívol
qu' un jorn en les voreres
d' un riu, de dues ànimes
cantí 'ls amors sens pau.

Me coneixeu de sobres,
com coneixeu mes gestes,
pera óurer mes planyívols
cansons ab dols fitar;

també vos fit jo á valtres
ab mon esguart més tendre
al endressarvos cántiques
qu' os han d' aconhortar.

Vos parle en esta parla
qu' obté les englantines
y les violes mústiques
del Consistori Gay:

si aymau les bones lletres
be n' aymareu les mies,
que no son lletres góthiques
ni ho son estat jamay.

Mes ¡ay! los raigs solívols
ma musa amandrívols,
car ella no vol mústiques
finit qu' es mon repás,

restant llasse y retude
quan Morfeu m' embolcalle
y ab ses grapes indómites
m' allunye del Parnás.

WILLIAMS XARAU

Bahia Blanca, 2 de Desembre de 1885.

LA SARDANA

I

Las tenoras y la gralla
cridan á la fadrinalla,
á la plasa del poblet;
y fadrinets y doncellas,
ells joyosos, ellas bellas,
van al ball tot fent brasset.

Al entorn de un sapat roure,
que ni l' vent lo pot fer moure,
lo jovent salta animat.
Y 'ls vellets que l' ball se miran,
acotant lo cap, sospiran
y anyoran lo temps passat.

Ha arriuat una doncella
á la plassa, jóve y bella,
de cabells d' or y ulls de cel.
Y veyent tan bella nina,
ab sa roja barretina
se li acosta un jovincel.

Si m' permets, nina galana,
qu' ab tú balli una sardana,
lo meu goig etern será.
Qu' així ho vol, li respon ella,
y al fadrí y á la doncella
lloch al rotllo se 'ls hi fá.

Lo fadrí ab véu amorosa,
diu á n' ella —Ets mes hermosa
que lo matinal estel.
Si ton amor jo obtenia,
fora eterna ma alegria
y ma vida fora un cel.

—Si tu m' aymas ab fé vera,
á la mare que 'ns espera.
lo que 't passa pots ben dí.
Y al parlar aixís la nina,
bó y saltant, la barretina
li responia que sí.

II

En passant quatre semanas
tornan á ballar sardanas,
á ne la plassa majó.
Mes hi manca la parella
del fadrí y de la doncella
que m' cridarem l' atenció

Jo no sé perque sentia
per ells certa simpatia,
y vaig preguntá á un fadrí.
—¿Perque avuy no balla á plassa
ni l' hereu de ca 'n Rabassa,
ni la Rosa del molí?

—Las campanas que repican
que hi ha un casament indican,—
lo fadrí m' vá contestá.

—Si voleu clara resposta,

ans que l' sol vagi á la posta
lo rector vos la dará.

De la iglesia à poch surtiren
fadri y nina que s' uniren
pera sempre ab llas sagrat.
Y una vella deya ufana:
—Tot vingué d' una sardana,
que ballaren temps passat.

MANEL RIBOT Y SERRA

PIFIAS

Asociacion Española de Socorros Mútuos.

TRADUCCIÓ

Senyors Redactors de LA GRALLA, D. Joseph
Baitx y Balil y D. Enrich Ráfols.

Molt senyors meus:

Las demostracions de sincer afecte y simpatía ab que s' han dignat afavorir á la Societat Espanyola 1^a. de Socors Mútuos, en brillants articles y noticias de distint ordre publicats en LA GRALLA, periódich que redactan ab tant d' acert y en lo qual fan reviurer l' amor al idioma catalá en aquestos paisos tant apartats de las nobles provincias que son l' empori de la Il·lustració, de la Industria y 'l Travall; lo valió concurs tan dignament prestat en la Carpa Oficial de la Comissió d' Observancia al celebrar lo XXXII aniversari de la fundació d' eixa Societat y IX de son Paseitj Campestre; y las eloqüents frases qu' han tingut en aquell acte pera la institució que m' honro en presidir, constituheixen una série de fets qu' aqueixa Associació no pot deixar passar desapercibits sens manifestarlos, com en nom d' ella compleixo ab lo grat deber de ferho, son més sincer agrahiment per lo valió concurs moral y material ab que s' han dignat ajudarla.

Aprofito la ocasió que 'm proporciona 'l gust d' oferir á vostés mos respectes, repetintme

son afm. y S. S.

MARIANO ROYO
President

VENANCIO RUIZ
Secretari

Ab gust estampem, en la secció corresponen la valenta improvisació que lo diumenge prop-passat digué en la Festa de la «Associació Espanyola», nostre amich lo celebrat poeta En Pere Anton Bernat, redactor de nostre estimable company *La España*.

Lo senyor Bernat precehí sa brillant composició d' algunas paraulas pera demostrar que la literatura catalana té mes valensa que moltes de las que son uninersalment conegudas.

Molt nos complau, poder engalanar las planas de LA GRALLA ab la firma del reputat poeta balear, y com nosaltres, estém ben certs que se 'n alegrarán nostres llegidors.

Signifiquem nostre reconeixement al senyor Bernat, per la deferencia qu' ha tingut al favoreixerns ab dita poesia.

La dalla de la mort va segant en lo camp de los catalans, resident en América.

Avuy, tenim que innovar á nostres paysans la pérdua del que 's digué Anton T. Fábregas, renomnat arquitecte de l' escola de Barcelona.

Nostre malhaguanyat amich, nasqué en Igualada y la mort l' ha retut en Chile.

Acompanyem á nostre estimat amich En Mariano Fábregas, germá del difunt, en lo just dolor que tal succés l' hi ocasiona.

Comensem avuy á publicar *Lo Teatre Catalá*, treball de gran erudició y que lo nom de son autor, En Francesch Ubach y Vinyeta, es suficient pera que lo llegidor puga contar que, llegint dit treball, veurá ab gran acopi de datos y consideracions, las diferentas fases perque ha passat lo Teatre Catalá desde sa creació fins avuy dia, que tan alt lo han colocat nostres literatos, per' honra y gloria de nostra aymada Catalunya.

Lo diumenge passat, tinguerem lo gust de saludá á nostre amich En Geroni Olivé, secretari de la «Associació Espanyola de Socorros Mútuos» de Canelones, que vingué en companyia de lo senyor Curbelo, president de la esmentada Societat, pera representarla en la festa que celebrá la Associació Espanyola, d' aquí.

Nostre amich, sortí pera lo punt de sa residencia, lo dilluns.